

EKSPROPRIATION TIL OMBYGNING AF KRYDS

I dine breve af 24. november 2010 og 17. januar 2011 har du på vegne af T T D klaget over Kommunens beslutning af 25. oktober 2010¹ om ekspropriation af dele af ejendommen, U K vej 99, i forbindelse med ombygning af krydset, U K vej/H mosen.

Du skriver bl.a., at:

- vejlovens² § 43 ikke indeholder hjemmel til den påtænkte ekspropriation
- ekspropriationen er i strid med proportionalitetsprincippet
- reglerne om partshøring ikke er blevet overholdt
- et lysreguleret kryds delvist vil hindre adgang til erhvervsejendommen, U K vej 99
- en rundkørsel i stedet bør foretrækkes.

Vores afgørelse

Vi mener ikke, at der er grundlag for at tilsidesætte kommunens beslutning om at ekspropriere.

Baggrund

Kommunen har – efter afholdelse af åstedsforsretning den 4. august 2010 – besluttet at ekspropriere 25 m² fra din klients erhvervsejendom på U K vej 99, matr. nr. 10 s, med henblik på at etablere et lysreguleret kryds. Det lysregulerede kryds skal erstatte det nuværende ikke-lysregulerede "t-kryds".

Hvad Vejdirektoratet kan tage stilling til

Vi kan tage stilling til klager over en ekspropriation og i forbindelse hermed tilsidesætte en kommunes beslutning om ekspropriation fra en ejendom. Dette fremgår af vejlovens § 4, stk. 2.

Vi kan derimod ikke pålægge en kommune at gennemføre et andet konkret vejprojekt.

Vi kan endvidere tage stilling til, om kommunen har overholdt almindelige forvaltningsretlige regler, herunder bestemmelser i forvaltningsloven³, i forbindelse med en afgørelse truffet efter vejlovgivningen, men ikke til, om kommunen har iagttaget god forvaltningsskik.

Vi kan heller ikke tage stilling til forhold, der er omfattet af anden lovgivning, ex. planloven⁴.

Vejlovens bestemmelser om ekspropriation

Vejlovens bestemmelser

Det er kommunen, der beslutter, om en ekspropriation skal ske. Dette fremgår af vejlovens § 49, stk. 1.

¹ Meddelt i brev af 28. oktober 2010.

² Lov om offentlige veje, jf. lovbekendtgørelse nr. 893 af 9. september 2009.

³ Lovbekendtgørelse nr. 1365 af 7. december 2007.

⁴ Lovbekendtgørelse nr. 937 af 24. september 2009 om planlægning (med senere ændringer).

Reglerne om i hvilke tilfælde, der kan ske ekspropriation, fremgår af vejlovens § 43. Ekspropriation kan efter denne bestemmelse bl.a. ske til nyanlæg af offentlige veje, herunder udvidelse af disse, når almenvellet kræver det, jf. § 43, stk. 2.

Udvidelse af en eksisterende offentlig vej i forbindelse med etablering af et lysreguleret kryds vil derfor falde ind under anvendelsesområdet for lovens § 43, stk. 2.

Vi skal i den forbindelse bemærke, at det er krav for anvendelsen af § 43, at ekspropriationen sker af hensyn til almenvellet, jf. ordlyden herom. Men der er ikke indeholdt krav i bestemmelsen om, at en fremtidig (udvidet) vej skal være optaget/indeholdt på planniveau⁵, før bestemmelsen kan finde anvendelse.

I relation til anvendelse af vejlovens § 43 har det heller ingen betydning, hvor længe en lodsejer har ejet en ejendom, der bliver helt eller delvist eksproprieret af kommunen i forbindelse med et vejprojekt.

Ekspropriation kan også ske til nedlæggelse eller spærring af bestående overkørsler. Dette fremgår af vejlovens § 43, stk. 2, 2. pkt.

Ved ombygning af bestående veje skal kommunen beslutte, om og i hvilket omfang den kan tillade adgang til vejen fra de ejendomme, som grænser til vejen. Hvis en ejendoms hidtidige adgang til det offentlige vejnet afbrydes ved ombygningen, skal kommunen så vidt muligt sikre ejendommen anden fornøden vejforbindelse. Dette fremgår af vejlovens § 69, stk. 1.

Hvis ikke der etableres fornøden forbindelse til offentlig vej, har ejendommens ejer eller bruger ret til erstatning efter reglerne i vejlovens §§ 51-58. Dette fremgår af vejlovens § 69, stk. 2.

Det er dermed taksationsmyndighederne, der afgør spørgsmålet om, hvorvidt der er etableret fornøden vejforbindelse til en ejendom, når adgangen er blevet afbrudt i forbindelse med et vejanlæg.

Almenvellets interesse

Kommunen har oplyst, at projektet er affødt af kommunens mangeårige opmærksomhed på krydset som et uheldsbelastet punkt i kommunen. Krydset er udpeget på et kort over uheldsbelastede steder i Kommunen i kommunens Trafiksikkerhedsplan 2008⁶. Ifølge notat af april 2010 fra R⁷ er der i perioden 2003-2007 sket 6 uheld i krydset (materielskadeuheld)⁸.

Supplerende fremgår det af samme notat, at krydset, U K vej/H mosen har en høj belastningsgrad i myldretiderne, hvilket giver anledning til trængselsproblemer. Specielt er det svært at foretage venstresving fra H mosen ud på U K vej, og det er desuden et problem, at flere ejendomme har overkørsler i eller tæt på krydset⁹.

⁵ Ex. på vejplan i henhold til reglerne i vejlovens kapitel 3, §§ 26-33, kommuneplan, lokalplan, stiplan eller lign.

⁶ Jf. planens side 4 samt punkt 32 på planens side 16.

⁷ Notat om Krydsudformning U K vej/H mosen af april 2010 fra R.

⁸ Jf. notatets side 6 samt brev af 13. april 2011 fra Kommunen.

⁹ Jf. notatets side 1.

Konkret har projektet dermed til formål både at få højnet trafiksikkerheden for trafikanterne i krydset samt at få sikret fremkommeligheden/kapaciteten gennem krydset.

Efter at have vurderet både en løsning med rundkørsel og en løsning med et lysreguleret kryds har kommunen bestemt sig for sidstnævnte løsning.

På den baggrund mener vi, at beslutningen om ekspropriation er truffet under hensyn til almenvellet, jf. vejlovens § 43, stk. 1. I samme forbindelse mener vi, at kommunens beslutning ligger inden for rammerne af vejlovens § 10, stk. 1 og 2¹⁰.

Omkring forståelse af offentligheden/almenvællet skal vi for god ordens skyld bemærke, at der i begrebet "almenvællet" ikke ligger nogen afgrænsning af hvem og hvor mange, der skal tilgodeses ved ekspropriationen¹¹.

Linjeføring

Det ligger inden for kommunens skøn at vælge mellem flere forskellige linjeføringer, dvs. hvor hvilke arealer der skal eksproprieres og hvor. Vejloven indeholder ikke nærmere regler om dette.

Kommunen er derfor heller ikke forpligtet til at vælge én bestemt løsning, selvom en sådan umiddelbart har været den foreslåede løsning internt i kommunen i planlægningsfasen.

I og omkring det i dag ikke-lysregulerede "t-kryds", U K vej/H mosen, har ejendommene, U K vej 97A og 99 direkte overkørsel til U K vej. Hertil kommer tilslutning fra en stikvej, der ligger mellem U K vej 97A og 99. Stikvejen betjener en række bagvedliggende beboelsesejendomme og kan endvidere benyttes af trafikanter til og fra din klients erhvervsjendom på U K vej 99.

For at højne trafiksikkerheden i krydset – der er udpeget som uheldsbelastet sted, jf. kommunens Trafiksikkerhedsplan 2008 – har kommunen ladet R udarbejde notat om løsningsforslag til forbedring af forholdene i krydset (jf. note 7). R har i notatet peget på en rundkørsel og et lysreguleret kryds som de to muligheder.

R har peget på en rundkørsel som den bedste løsning, idet denne løsning har en svag overvægt af fordele inden for økonomi, arealbehov samt som visuel markør for overgangen mellem by og land langs U K vej. Omvendt er løsningen med det lysregulerede kryds den marginalt bedste mulighed for at opretholde en høj kapacitet gennem krydset i myldretiderne. I trafiksikkerhedsmæssig henseende vurderer R, at begge løsninger er ligeværdige.

Kommunen har med sin endelige beslutning af 25. oktober 2010 udpeget det lysregulerede kryds som den bedste løsning. Kommunen har i den forbindelse lagt vægt på, at trafiksikkerheden kan varetages lige så godt med et lysreguleret kryds som med en rundkørsel. Hertil kommer, at det i detailprojekteringen (omkring kapacitet) har vist sig, at signalreguleringen, som vil blive

¹⁰ Efter disse bestemmelser påhviler det vejbestyrerne (kommunerne) at holde deres offentlige veje i den stand, som trafikens art og størrelse kræver. Vejbestyrerne bestemmer, hvilke arbejder der skal udføres på deres veje.

¹¹ Jf. bl.a. UfR 1961, side 531 H og UfR 2006, side 330 H.

samordnet med de øvrige signalanlæg på strækningen ned til H Allé, vil give en fordelagtig trafikkapacitet for hele strækningen¹².

Endelig er det kommunens opfattelse, at de med valget af et lysreguleret kryds har fået indarbejdet en række fordelagtige adgangsløsninger for din klients erhvervsvirksomhed. Stikvejen er i denne løsning ført frem til lyskrydset, hvilket sikrer højre- og venstresving fra stikvejen samt muligheden for kørsel ind på stikvejen direkte fra H mosen. Ved en løsning med en rundkørsel vil stikvejen ikke blive ført frem til rundkørslen, men vil alene blive etableret direkte til U K vej med mulighed for kun at svinge højre ud og højre ind. I fald stikvejen skal etableres til rundkørslen, vil dette indebære en større ekspropriation af ejendommen, U K vej 97A, herunder nedrivning af boliganneks på ejendommen.

Vi har ingen grund til at antage, at kommunen i den forbindelse har baseret sine vurderinger ud fra mangelfuldt eller forkert grundlag.

Vores samlede vurdering af kommunens ekspropriation

Vi må forstå kommunens ekspropriation til etablering af et lysreguleret kryds, at det primært er begrundet i færdselssikkerheds- og kapacitetshensyn.

Vi må også forstå valget af ekspropriationsløsning som et acceptabelt kompromis i afvejningen mellem hensynet til færdselssikkerheden for trafikanterne, kapaciteten i krydset og de økonomiske samt driftsmæssige gener og ulemper, som din klients erhvervsvirksomhed bliver pålagt.

Det forhold, at notatet fra R anbefaler en rundkørsel, ændrer ikke ved denne opfattelse. Vi har i den forbindelse lagt vægt, at dette notat ikke udgør en "facitliste" eller dikterer specifikke krav til kommunen om brug af bestemte løsninger ved etablering af et mere trafikikkert kryds.

Vi forstår derfor kommunens ekspropriation således, at de samlede fordele, herunder de færdselssikkerhedsmæssige og kapacitetsmæssige hensyn, vejer tungere end ulemperne som følge af indgrebet.

Proportionalitetsprincippet

Proportionalitetsprincippet medfører, at der ikke må anvendes mere indgribende foranstaltninger, dersom mindre indgribende er tilstrækkelige, at indgrebet som middel skal stå i rimeligt forhold til målet, og at man skal prøve med det "gode" først.

Vi har noteret os, at kommunen alene har eksproprieret et ca. 25 m² smalt areal langs den nordøstlige side af din klients erhvervsvirksomhed på U K vej 99. Ekspropriationen omfatter et areal, hvor der i dag er etableret dels en træterrasse, dels et bed. Herudover bliver forretningsarealerne, herunder bygningerne på ejendommen, eller virksomhedens p-areal stort set ikke berørt af ekspropriationen.

Vi har således ikke grundlag for at mene, at kommunen har eksproprieret til mere, end formålet tilsiger.

¹² Kommunen har i brev af 13. april 2011 redegjort nærmere for den nuværende og fremtidige trafikafvikling i krydset.

Vi har udover ovennævnte lagt vægt på, at begge løsningsforslag – rundkørsel og lysreguleret kryds – vil kræve ekspropriation fra begge ejendomme, U K vej 97A og 99 (samt fra sygehusgrunden, matr. nr. 7 a smst.).

Etablering af en rundkørsel vil få større konsekvenser for ejendommen, U K vej 97A, idet ekspropriationen vil medføre delvist tab af p-plads, have m.m., og således at rundkørslens periferi vil være under 1 meter fra boligbygning på ejendommen. Ved anlæg af stikvejen til rundkørslen vil boliganneks på ejendommen tillige skulle nedrives. Arealbehovet til et lysreguleret kryds vil omvendt være mindre for denne ejendom.

I tilfælde af et lysreguleret kryds vil konsekvenserne omvendt være større for din klients erhvervsejendom, idet der skal eksproprieres ca. 25 m² areal langs ejendommens facade mod kun få m² i tilfælde af en rundkørsel.

Uanset valg af løsningsmodel vil venstresving fra U K vej ind til din klients virksomhed dog ikke kunne opretholdes.

På den baggrund mener vi ikke, at kommunen ved beslutningen har lagt vægt på usaglige hensyn.

Partshøring og procedurebestemmelserne ved ekspropriationen

Forvaltningslovens § 19

Kommunen må ikke træffe afgørelse, før den har gjort parten bekendt med det faktiske oplysningsgrundlag i sagen og har givet parten lejlighed til at fremkomme med en udtalelse. Det gælder dog kun, hvis parten ikke kan antages at være bekendt med, at kommunen er i besiddelse af bestemte oplysninger om sagens faktiske omstændigheder. Det er endvidere en betingelse, at disse oplysninger skal være af væsentlig betydning for sagens afgørelse og til gunst for den pågældende part. Dette fremgår af forvaltningslovens § 19, stk. 1.

Reglerne i forvaltningslovens § 19 indebærer, at partshøring skal foretages i alle tilfælde, hvor parten skønnes at kunne have en interesse i at få lejlighed til at se og eventuelt kommentere afgørelsesgrundlaget, med mindre hensynet til offentlige eller andre privates interesser taler imod det.

Reglerne skal således på den ene side sikre, at der foreligger et tilstrækkeligt beslutningsgrundlag til at træffe en lovlig og forsvarlig afgørelse, samt tjene det retssikkerhedsmæssige hensyn, at ingen bliver pålagt nye byrder, uden at være hørt forinden.

Idet man normalt henregner partshøring til en garantiforskrift, er udgangspunktet, at en tilsidesættelse af reglerne om partshøring medfører, at afgørelsen bliver ulovlig, fordi der her svigter en væsentlig retsgaranti.

I forbindelse med ekspropriation efter vejlovens bestemmelser er reglerne om partshøring indeholdt i vejlovens § 48, stk. 3, se nedenfor.

Vejlovens §§ 47 og 48

Når kommunen træffer beslutning om ekspropriation, skal kommunen følge den procedure, der er beskrevet i vejlovens §§ 47 og 48. Proceduren skal bl.a. sikre, at de parter, der er berørt af ekspropriationen, får mulighed for at give deres mening til kende.

Efter bestemmelsen i § 48, stk. 3, har ejere, brugere m.fl. adgang til at fremkomme med bemærkninger til de planlagte foranstaltninger (ekspropriationen) enten på selve åstedsforretningen eller inden for 3 uger efter denne.

Vi mener, at kommunen har fulgt de nævnte procedurer i denne sag.

Vi skal i den forbindelse bemærke, at vejloven ikke indeholder krav om yderligere høring eller medinddragelse af potentielle lodsejere. Det er således ikke et krav, at kommunen inddrager sådanne lodsejere i forbindelse med udarbejdelse af indledende skitseprojekter mv.

Vores afgørelse

På den baggrund mener vi ikke, at der er grundlag for at tilsidesætte kommunens beslutning om at ekspropriere.

Erstatning

Spørgsmålet om gener og ulemper for virksomheden i forbindelse med ekspropriationen, herunder den hele eller delvise inddragelse af træterrasse og bed, er et erstatningsspørgsmål, der hører under taksationskommissionen. Dette fremgår af vejlovens § 52. Det er derfor spørgsmål, som vi ikke kan tage stilling til.

Spørgsmålet om, hvorvidt der er etableret fornøden vejadgang til en ejendom, når den hidtidige adgang er blevet afbrudt i forbindelse med et vejanlæg, og erstatningsspørgsmålet i forbindelse hermed, er ligeledes et taksationsspørgsmål. Dette fremgår af vejlovens § 69, stk. 2, jf. det ovenfor nævnte.

Det er derfor (også) et taksationsspørgsmål, om der i den konkrete sag er etableret fornøden vejadgang til din klients virksomhed via U K vej og stikvejen.

Planloven

Som ovenfor nævnt kan vi ikke tage stilling til forhold efter planlovens bestemmelser, herunder om kommunen i den forbindelse har tilsidesat frister i henhold til denne lovgivning.

Planloven bliver administreret af Miljøministeriet, Naturstyrelsen. Klager over kommuners afgørelser i henhold til planloven skal ske til Natur- og Miljøklagenævnet, jf. planlovens § 58.

Frist for anlæg af sag ved domstolene

Hvis du ønsker, at en domstol skal tage stilling til Vejdirektoratets afgørelse, skal du anlægge sagen inden 6 måneder fra modtagelsen af denne afgørelse. Dette fremgår af vejlovens § 65, stk. 1, 2. punktum.

